

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 54/02

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2002 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Štefana Ogurčáka a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť H. M., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Nc 13/01 a v súčasnosti pod sp. zn. E 215/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Nc 13/01 a v súčasnosti pod sp. zn. E 215/02 **p o r u š i l** právo H. M., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. E 215/02 **p r i k a z u j e** vo veci konať.

3. H. M. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000,-- Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia H. M. v sume 8 446,-- Sk (slovom osemtisícštyristoštyridsaťšesť slovenských korún) advokátke JUDr. I. R., na účet č. 82160437/0900 vedený v Slovenskej sporiteľni, a. s., Košice-mesto.

5. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 8 446,-- Sk (slovom osemtisícštyristoštyridsaťšesť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 23429-512/0720 vedený v Národnej banke Slovenska Košice do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 15. mája 2002 sp. zn. I. ÚS 54/02 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť H. M., bytom K. (ďalej aj „sťažovateľka“), v časti namietajúcej porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Nc 13/01 a v súčasnosti pod sp. zn. E 215/02. Uvedeným uznesením bola súčasne sťažovateľke na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom ustanovená právna zástupkyňa JUDr. I. R., K.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 24. januára 2001 na Okresnom súde Košice II návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia, pretože bývalý manžel (ďalej aj „povinný“) jej dlhuje na výživnom na dve maloleté deti finančnú čiastku vo výške 93 500,-- Sk. Pretože okresný súd bol do augusta 2001 nečinný, 15. augusta 2001 podala sťažovateľka sťažnosť na prietahy v konaní. Na túto sťažnosť odpovedal predseda okresného súdu 15. októbra 2001, pričom sťažnosť uznal za dôvodnú a sťažovateľke sa ospravedlnil, pretože v dôsledku straty podania sťažovateľky na nariadenie výkonu rozhodnutia podľa predsedu tohto súdu došlo k prietahom v konaní. Napriek tomu, že predseda okresného súdu vo svojej odpovedi na sťažnosť sťažovateľky uviedol aj to, že postup v uvedenom konaní bude sledovať až do právoplatného rozhodnutia, až do podania tohto návrhu na ústavný súd bol okresný súd podľa sťažovateľky v predmetnej veci opakovane nečinný.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie jej základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 4 Nc 13/01, ďalej navrhla, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby konal vo veci a nepokračoval v porušovaní jej základného práva. Z titulu primeraného finančného zadostučinenia sa domáhala toho, aby jej ústavný súd priznal sumu 75 000,-- Sk.

V rámci prípravy pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Košice II, zastúpený predsedom JUDr. V. K., listom z 3. júna 2002 sp. zn. Spr 569/02 a sťažovateľka, zastúpená svojou právnou zástupkyňou, stanoviskom z 11. júla 2002, z 31. októbra 2002 a zo 7. novembra 2002.

Predseda Okresného súdu Košice II vo svojom vyjadrení uviedol, že okresný súd po 15. auguste 2001, po podaní sťažnosti H. M. na prietahy v konaní o nariadenie výkonu rozhodnutia, nezistil spisovú značku tejto veci a pretože lustráciou v evidenčných pomôckach nebolo možné zistiť spisovú značku konania a sťažnosť vybaviť, okresný súd vyzval 10. septembra 2001 sťažovateľku, aby predložila okresnému súdu fotokópiu svojho

návrhu. Sťažovateľka tak urobila osobne 27. septembra 2001. Podľa podacej pečiatky na origináli návrhu sa zistilo, že predmetný návrh bol podaný na Okresnom súde Košice II 24. januára 2001.

Ďalším šetrením v evidenčných pomôckach okresného súdu bolo zistené, že návrh nie je evidovaný v žiadnom z registrov tohto súdu. Sťažnosť sťažovateľky bola uznaná za dôvodnú. Fotokópia návrhu na výkon rozhodnutia spolu so žiadosťou o pomoc okresného súdu bola podľa § 259 a § 260 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zapísaná 16. októbra 2001 do registra „Nc“ pod sp. zn. 4 Nc 13/01 a spis bol predložený súdnej tajomníčke.

Dňa 19. októbra 2001 predvolala súdna tajomníčka sťažovateľku na 30. október 2001 za účelom doplnenia návrhu. Sťažovateľka sa dostavila na súd 5. novembra 2001. Bola poučená o spôsobe doplnenia návrhu.

Dňa 6. novembra 2001 vyzvala súdna tajomníčka povinného, aby oznámil, od koho poberá mzdu alebo iný pravidelný príjem a v ktorom peňažnom ústave má účet a aké je jeho číslo. Povinný oznámil súdu číslo účtu 23. novembra 2001.

Keďže zákonná zástupkyňa oprávnených nedoplnila svoj návrh podľa poučenia súdu, vyzval ju súd 3. januára 2002 na doplnenie návrhu. Zákonná zástupkyňa návrh doplnila 17. januára 2002.

Vzhľadom na rozdielne vyčíslenie sumy, na ktorú žiadala zákonná zástupkyňa oprávnených nariadiť výkon rozhodnutia, bola sťažovateľka opätovne predvolaná na odstránenie nedostatkov návrhu. Tieto nedostatky odstránila až 8. februára 2002. V ten istý deň dala súdna tajomníčka pokyn zapísať návrh na výkon rozhodnutia do registra „E“ a návrh bol zapísaný pod sp. zn. E 215/02.

Uznesením zo 14. februára 2002 okresný súd nariadil výkon rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky oprávnených v sume 93 500,-- Sk odpísaním z účtu povinného v peňažnom ústave.

Dňa 6. marca 2002 podal povinný proti uzneseniu o nariadení výkonu rozhodnutia odvolanie. V ňom uviedol, že nie je možné viesť proti nemu výkon rozhodnutia, pretože žiaden nedoplatok na výživnom nemá a otázka dlžného výživného je predmetom dokazovania v trestnom konaní na Okresnom súde Košice II. V súlade s rozvrhom práce bol spis po podaní odvolania povinným predložený na ďalšie konanie predsedníčke senátu

Mgr. J. K. Predsedníčka senátu 19. marca 2002 vyzvala sťažovateľku, aby sa v lehote 10 dní písomne vyjadrila k odvolaniu povinného. Výzvu sťažovateľka prevzala 30. apríla 2002, avšak podľa tvrdenia predsedu okresného súdu do dňa spísania tohto vyjadrenia, teda do 3. júna 2002, sa sťažovateľka k odvolaniu povinného nevyjadrila. Dňa 20. mája 2002 predsedníčka senátu vydala kancelárii pokyn zistiť, v akom štádiu sa nachádza trestné konanie vedené pod sp. zn. 7 T 494/01.

Predseda okresného súdu v závere svojho vyjadrenia uznal, že z nezistených dôvodov došlo na okresnom súde k strate podania sťažovateľky z 24. januára 2001. Prieťahy v konaní z tohto podľa neho objektívneho dôvodu trvali do 16. októbra 2001, keď bol daný pokyn na zapísanie fotokópie podania do príslušného registra. Od tohto dňa súd vo veci postupuje bez subjektívnych prieťahov. Časové odstupy pri vykonávaní úkonov v konaní odôvodnil predseda súdu počtom takmer 3 000 nevybavených vecí registra „E“. Postup v konaní bol podľa neho čiastočne sťažený konaním sťažovateľky, keď táto neodstránila na výzvu okresného súdu včas nedostatky návrhu a na jeho výzvu na vyjadrenie sa k odvolaniu povinného nereagovala ani do dňa spísania tohto vyjadrenia na ústavný súd.

Na základe uvedených skutočností je toho názoru, že sťažnosť H. M. vo veci porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ku ktorému malo dôjsť v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pôvodne pod sp. zn. 4 Nc 13/01 a v súčasnosti pod sp. zn. E 215/02, je čiastočne opodstatnená. Od 16. októbra 2001 podľa predsedu okresného súdu v konaní nedochádza k porušovaniu práv sťažovateľky.

Predseda okresného súdu netrval na ústnom pojednávaní o prijatej sťažnosti.

K vyjadreniu okresného súdu zaslala 15. júla 2002 svoje stanovisko sťažovateľka, ktorá prostredníctvom svojej právnej zástupkyne k tvrdeniu odporcu, že sa dosiaľ nevyjadrila k odvolaniu povinného, doložila kópiu podania z 2. mája 2002, ktoré doručila okresnému súdu osobne podľa podacej pečiatky 6. mája 2002 a ktorým dokumentuje, že tvrdenie predsedu okresného súdu, že sa nevyjadrila k odvolaniu povinného, nezodpovedá skutočnosti. Zdôrazňuje, že opak je pravdou, hoci podotýka, že vyjadriť sa k odvolaniu je právom, nie povinnosťou účastníka. Upozornila na fakt, že hoci povinný podal odvolanie 6. marca 2002, doposiaľ jeho odvolanie nebolo postúpené odvolaciemu súdu, čím okresný súd pokračuje v porušovaní jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 dohovoru.

Sťažovateľka poukázala aj na podľa nej neefektívny postup súdu, ktorý zistenie štádia trestného konania vedeného pod sp. zn. 7 T 494/01 nevykonával súbežne s ďalšími úkonmi.

Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom podaní z 31. októbra 2002 oznámila ústavnému súdu, že netrvá na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie, a vyčíslila tiež trovy právneho zastúpenia. Podaním zo 7. novembra 2002 právna zástupkyňa sťažovateľky doplnila a upresnila dôvody, pre ktoré trvá na priznaní finančného zadost'učinenia, zdôraznila, že pohľadávka, ktorá je predmetom návrhu na výkon rozhodnutia, je podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku prednostnou pohľadávkou a takáto jej charakteristika a s ňou spojené jej uprednostnenie pred inými pohľadávkami vyjadruje jej naliehavosť. Sťažovateľka právom očakávala a očakáva, že štátom akceptovaná naliehavosť potreby uspokojovať nároky na výživné sa premietne nielen do výsadného postavenia pohľadávok výživného na mal. deti zakotveného v zákone, ale že takémuto výsadnému postaveniu musí zodpovedať aj postup odporcu pri realizácii núteného výkonu rozhodnutia. Už samotný fakt, že povinný neplatil výživné dobrovoľne, staval sťažovateľku do veľmi ťažkej materiálnej situácie, v ktorej len ona zabezpečovala potreby svojich dvoch maloletých detí. Postup okresného súdu pri realizácii výkonu rozhodnutia však podľa právnej zástupkyne sťažovateľky nijakým spôsobom neakceptoval ani charakter pohľadávky, pre ktorý sa tento výkon viedol, ani nepriaznivú materiálnu situáciu tak sťažovateľky, ako aj jej dvoch maloletých detí. Naopak, svojím neprímerane pomalým postupom vlastne sám prispel k tomu, že stav núdze a neistoty v tom, kedy sa odstráni, sa u sťažovateľky a jej maloletých detí predlžoval. Vzhľadom na tieto skutočnosti sťažovateľka považuje za primerané, aby jej bolo priznané finančné zadost'učinenie v ňou uplatnenej výške.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vo veci výkonu rozhodnutia vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 4 Nc 13/01 a po prevedení do registra „E“ vedenej pod sp. zn. E 215/02:

Dňa 24. januára 2001 podala sťažovateľka ako zákonná zástupkyňa oprávnených mal. J. M. a mal. P. M. návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky na zaostalom výživnom v sume najmenej 66 000,-- Sk a na bežnom výživnom 1 500,-- Sk mesačne proti povinnému, otcovi maloletých detí. V návrhu zároveň sťažovateľka požiadala Okresný súd Košice II o pomoc podľa § 259 a § 260 ods. 2 OSP.

Matka maloletých detí podala 15. augusta 2001 na Okresnom súde Košice II sťažnosť na prietahy v konaní, pretože o jej návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia do tohto dňa nebolo rozhodnuté.

Predseda okresného súdu listom z 15. októbra 2001 oznámil sťažovateľke, že jej sťažnosť je dôvodná, k prietahom v konaní došlo v dôsledku straty jej podania, zároveň jej oznamuje, že fotokópia tohto podania, ktorú sťažovateľka doručila okresnému súdu, bola ako nový nápad doručená do kancelárie E a bude zapísaná do registra Nc na ďalší procesný postup.

Dňa 16. októbra 2001 bola fotokópia návrhu na výkon rozhodnutia so žiadosťou o pomoc súdu podľa § 259 a § 260 ods. 2 OSP zapísaná na okresnom súde do registra 4 Nc pod sp. zn. 4 Nc 13/01.

Dňa 19. októbra 2001 predvolala súdna tajomníčka okresného súdu sťažovateľku za účelom doplnenia návrhu na výkon rozhodnutia podľa § 43 ods. 1 OSP.

Dňa 5. novembra 2001 bola sťažovateľka poučená o spôsobe doplnenia svojho návrhu na výkon rozhodnutia.

Dňa 6. novembra 2001 vyzvala súdna tajomníčka povinného, aby v lehote do 1 týždňa oznámil okresnému súdu, od koho poberá mzdu alebo iný pravidelný príjem a v ktorom peňažnom ústave má účet a aké je jeho číslo.

Povinný oznámil okresnému súdu číslo účtu v peňažnom ústave 23. novembra 2001.

Dňa 3. januára 2002 vyzval okresný súd sťažovateľku, aby v lehote 7 dní doplnila svoj návrh tak, ako o tom bola poučená 5. novembra 2001.

Sťažovateľka doplnila návrh na výkon rozhodnutia 17. januára 2002.

Sťažovateľka bola opätovne predvolaná na odstránenie nedostatkov svojho návrhu na výkon rozhodnutia, preto sa 8. februára 2002 dostavila na okresný súd. Z úradného záznamu okresného súdu z tohto dňa vyplýva, že sťažovateľka bola upozornená na to, že jej návrh na výkon rozhodnutia sa rozchádza s vyčíslením, ktoré uvedenému súdu zaslala 17. januára 2002. Sťažovateľka však trvala na uvedenom svojom pôvodnom podaní a žiadala, aby bol nariadený výkon rozhodnutia k 30. júnu 2001 v sume 93 500,-- Sk.

Dňa 8. februára 2002 bol predmetný návrh na výkon rozhodnutia zapísaný do registra „E“ okresného súdu pod sp. zn. E 215/02.

Dňa 14. februára 2002 pod č. k. E 215/02-14 okresný súd nariadil výkon rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky oprávnených v sume 95 500,-- Sk odpísaním pohľadávky z účtu povinného v peňažnom ústave.

Dňa 6. marca 2002 podal povinný proti uzneseniu o nariadení výkonu rozhodnutia odvolanie.

Predsedička senátu výzvou doručenou sťažovateľke 30. apríla 2002 vyzvala zákonnú zástupkyňu maloletých oprávnených, aby sa v lehote 10 dní vyjadrila k odvolaniu povinného.

Sťažovateľka sa k odvolaniu povinného vyjadrila podaním, ktoré osobne doručila okresnému súdu 6. mája 2002.

Dňa 20. mája 2002 predsedníčka senátu vydala kancelárii pokyn zistiť, v akom štádiu sa nachádza trestné konanie vedené proti povinnému pod sp. zn. 7 T 494/01.

Podľa informácie ústavného súdu ku dňu prerokovania tejto sťažnosti okresný súd opätovne nekonal plynule v napadnutej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa zásadne naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd už rozhodol, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa vzťahuje nielen na konanie prvostupňového súdu, ale aj na

konanie odvolacieho a dovolacieho súdu, ďalej na konanie v správnom súdnictve, ako aj na konanie o výkon rozhodnutia. Ústava a ani procesné predpisy upravujúce činnosť súdov v občianskych veciach totiž nevynímajú súdy z ich povinnosti konať bez zbytočných priet'ahov v žiadnej veci, ktorej môže byť poskytnutá súdna ochrana (I. ÚS 70/98).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 3/00). Podľa týchto kritérií posudzoval ústavný súd aj predmetnú vec.

Ústavný súd je toho názoru, že konanie o nariadenie výkonu rozhodnutia vzhľadom na jeho predmet, skutkovú a právnu povahu sporu nemožno hodnotiť ako zložitú vec.

Pokiaľ ide o druhé kritérium, teda správanie navrhovateľky, ústavný súd na rozdiel od tvrdenia predsedu okresného súdu nezistil žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by ho bolo možné považovať za také, ktoré by zapríčiňovalo zbytočné priet'ahy v konaní. Námiety predsedu okresného súdu o istom podiele navrhovateľky na priet'ahoch v konaní nemožno akceptovať jednak z dôvodu, že sťažovateľka postupovala vždy v intenciách pokynov okresného súdu, v podstate riadne a včas plnila výzvy uvedeného súdu a jednak že vytýkaná absencia vyjadrenia sťažovateľky k odvolaniu povinného sa v priebehu konania pred ústavným súdom ukázala byť neopodstatnenou. Sťažovateľka totiž vyjadrenie k odvolaniu povinného osobne doručila okresnému súdu 6. mája 2002, a to v lehote, ktorú jej uložil okresný súd.

Pokiaľ ide o tretie kritérium (postup súdu), ústavný súd zameral svoju pozornosť predovšetkým na obdobie od 24. januára 2001, keď bol predmetný návrh na výkon rozhodnutia doručený okresnému súdu, avšak v dôsledku straty tohto podania došlo až 16. októbra 2001 k zapísaniu návrhu na výkon rozhodnutia do registra Nc pod sp. zn. 4 Nc 13/01. Okresný súd bol teda nečinný takmer deväť mesiacov.

Zo zistenia ústavného súdu ďalej vyplýva, že jeho nečinnosť pretrvala aj od 6. mája 2002, kedy bolo do podateľne Okresného súdu Košice II doručené vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu povinného.

Podľa názoru ústavného súdu práve uvedené obdobia nečinnosti Okresného súdu Košice II, a to bez akýchkoľvek zákonných dôvodov, mali rozhodujúci vplyv na zdĺhavosť namietaného konania.

Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na povahu predmetného konania (ochranu záujmov maloletých detí) a jeho význam pre sťažovateľku, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu vo veci s osobitnou starostlivosťou. V danom prípade tak okresný súd nepostupoval.

Z týchto dôvodov ústavný súd konštatuje, že uvedená nečinnosť okresného súdu je porušením základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Uvedený postup okresného súdu nemôže odôvodniť ani tvrdenie predsedu okresného súdu, že na prietahy v tejto veci mal vplyv aj celkový počet (3 000) nevybavených vecí registra „E“.

Podľa názoru ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, že sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02). Okresný súd vo svojom stanovisku neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

Ústavný súd už tiež vyslovil, že je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, ak tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným prietahom v konaní. Uplatnenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemôže byť zmarené len preto, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov súdu na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty (II. ÚS 52/99).

Povahu objektívnych príčin možno priznať právnym udalostiam, ale uplatnenie ústavou zaručeného práva sa nemôže zmať nenáležitým správaním štátnych orgánov, ktoré v mene štátu zabezpečujú uplatnenie práv zaručených ústavou (II. ÚS 64/97).

V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu, čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy), sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektami, ktorým boli priznané (I. ÚS 10/98).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pôvodne pod sp. zn. 4 Nc 13/01 a v súčasnosti pod sp. zn. E 215/02 konštatoval porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, tak ako mu ho garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V dôsledku konštatovania zbytočných priet'ahov v predmetnej veci ústavný súd považoval za potrebné v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázať okresnému súdu konať v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku upravujúcimi priebeh konania, tak aby nedochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky. Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa § 6 OSP v konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uplatnila a odôvodnila aj nárok na priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 75 000,-- Sk. Súčasne požiadala o náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré vyčíslila celkove sumou 8 446,-- Sk.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd z ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s prihliadnutím na všetky okolnosti zakladajúce porušenie namietaného práva vrátane významu predmetu sporu pre sťažovateľku na skutočnosť, že predmetom návrhu na výkon rozhodnutia je prednostná pohľadávka, preto v prípade sťažovateľky je opodstatnené očakávanie včasného odstránenia jej právnej neistoty a neistoty jej maloletých detí. Ústavný súd tiež podľa zásad spravodlivosti uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000,-- Sk.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, preto náhradu trov právneho zastúpenia vyčíslenú tarifnou odmenou podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ktoré si vyžiadalo dva úkony a dve paušálne náhrady, priznal sťažovateľke na účet jej právnej zástupkyne v sume 8 446,-- Sk. Ústavný súd zistil, že vyčíslená suma trov právneho zastúpenia neodporuje platným právnym predpisom.

Keďže ústavný súd po splnení podmienok ustanovil sťažovateľke právneho zástupcu na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenej právnej zástupkyne trovy právneho zastúpenia.

Podľa ustanovenia § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu

trovy právneho zastúpenia na účet ústavného súdu do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2002